

Γενικά

Το Μονοπάτι “Μονή-Φύλαγρα” σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από το Τμήμα Δασών το 2003-2004, σε στενή συνεργασία με την Κοινότητα Πελενδρίου και με χρηματοδότηση του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού. Σημαντική ήταν η συμβολή του Συνδέσμου Φίλων και Αποδήμων της Κοινότητας Πελενδρίου.

Το Μονοπάτι

Είναι γραμμικό μονοπάτι μήκους 3 km, με χρόνο πορείας μια ώρα (ή 2 ώρες με επιστροφή). Το ένα άκρο του βρίσκεται δίπλα από τον κύριο δρόμο Τριμήκηνης-Πελενδρίου, λίγο πριν το αρτοποιείο. Επιλέγοντας αυτό το σημείο ως αρχή, ένα μικρό μέρος στην αρχή είναι ανηφορικό, ενώ το υπόλοιπο είναι κατηφορικό. Το αντίθετο ισχύει αν επιλεγεί ως αρχή το άλλο άκρο που βρίσκεται κοντά στον κύριο δρόμο Κάτω Αμιάντου-Φυλάγρων, στην περιοχή του οικισμού Φυλάγρων. Για τα δύο άκρα του μονοπατιού υπάρχει σηματοδότηση πάνω στους κύριους δρόμους Κάτω Αμιάντου - Σαϊττά και Τριμήκηνης - Πελενδρίου.

Το μεγαλύτερο μέρος του Μονοπατιού, γύρω στα 2 km, βρίσκεται σε ιδιωτική γη, ενώ το υπόλοιπο 1 km προς τα Φύλαγρα είναι μέρος του κρατικού δάσους Μονή που είναι τμήμα του Εθνικού Δασικού Πάρκου Τροόδου. Το υψόμετρο στην πλευρά του Πελενδρίου είναι 930m, ανεβαίνει μετά μέχρι τα 1000m και φτάνει στα 750m στην περιοχή των Φυλάγρων που είναι το χαμηλότερο σημείο του.

Το Μονοπάτι αυτό είναι πολύ παλιό και το χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι του Πελενδρίου για να πηγαίνουν στα κτήματά τους, κυρίως στις τοποθεσίες “Τζιεράμη” και “Φύλαγρα”, που ήταν παλιά τσιφλίκια από την εποχή της Ενετοκρατίας.

Το Περιβάλλον γύρω από το Μονοπάτι

Η βλάστηση στο μεγαλύτερο μέρος του μονοπατιού είναι ομοιόμορφη και αποτελείται από φυσικό πευκοδάσος τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*) με υπόροφο ξισταρκάς (*Cistus creticus* & *Cistus salviifolius*).

Συστάδα τραχείας πεύκης

Κατα τόπους ιδιαίτερα προς τα Φύλαγρα, υπάρχουν ψηλοί θαμνώνες της ενδημικής λατζιάς (*Quercus alnifolia*), ενώ χαρακτηριστικά είδη είναι η περνιά (*Quercus coccifera*), η αγριοτρεμιθιά (*Pistacia terebinthus*), η στερατζιά (*Styrax officinalis*), η σχινιά (*Pistacia lentiscus*) προς την πλευρά του Πελενδρίου, η αντρουκλιά (*Arbutus andrachne*), η ελιά (*Olea europaea*), η σπατζιά (*Salvia fruticosa*), η κιτρινομοσφιλιά (*Crataegus azarolus*), ο πιφάνης (*Astragalus lusitanicus*), ο ενδημικός οδοντίτης (*Odontites cypria*), το επίσης ενδημικό τεύκιον (*Teucrium divaricatum*), το ρασιήν (*Calycotome villosa*) και πολλά άλλα φυτά. Προς το τέλος του μονοπατιού κοντά στον ποταμό των Φυλάγρων, που είναι παραπόταμος του Κούρρη και έχει ροή και το καλοκαίρι, κυριαρχεί η

Styrax officinalis

παραποτάμια βλάστηση με κύρια είδη τον πλάτανο (*Platanus orientalis*), τον σκλήδρο (*Alnus orientalis*), την πικροδάφνη (*Nerium oleander*), το καλάμι (*Arundo donax*) και άλλα υδρόφιλα είδη.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ιδιωτική γη κατά μήκος του μονοπατιού ήταν παλιότερα εξ ολλοκλήρου γεωργική γη (βλέπε παλιές ξερολιθιές και υπολείμματα αμπελιών), που εγκαταλείφθηκε και σταδιακά εποίκιστηκε από δασική βλάστηση σε βαθμό που δεν διαφέρει από τη βλάστηση του κρατικού δάσους.

Τα πετρώματα σε όλο το μήκος του μονοπατιού είναι γάββροι, δηλαδή πλουτωνικά υπερβασικά πετρώματα που ανήκουν στο γνωστό οφιοιθικό σύμπλεγμα του Τροόδου. Η μέση ετήσια βροχόπτωση στην περιοχή είναι γύρω στα 800mm.

Σημεία Ενδιαφέροντος

Η διαδρομή προσφέρει την ευκαιρία στον επισκέπτη να βρεθεί κοντά στη φύση, μέσα σε μια ποικιλία από μικροπεριβάλλοντα του δάσους, να απολαύσει την πουχιά και να ασκηθεί περπατώντας.

Προσφέρει επίσης ωραία θέα από την πλευρά του Πελενδρίου προς τα χωριά Άγιος Ιωάννης και Άγιος Θεόδωρος Αγρού, προς τον κόλπο της Λεμεσού και από την πλευρά των Φυλάγρων προς τις νότιες πλαγιές του Δάσους Τροόδου, ιδιαίτερα την περιοχή Μέσα Ποταμού.

Πανοραμική άποψη του χωριού Πελενδρι

Ο περιπατητής μπορεί, αν το θέλει, να επισκεφτεί το τοπικό οινοποιείο που βρίσκεται σε απόσταση 250m δυτικά του μονοπατιού ακολουθώντας υφιστάμενο παλιό μονοπάτι.

Κατά μήκος τη πορείας έχουν τοποθετηθεί αριθμημένα σημεία κυρίως με ονόματα φυτών και πιο κάτω δίνονται κάποιες περισσότερες πληροφορίες για όσους θέλουν να γνωρίσουν καλύτερα τη χλωρίδα του δάσους.

Αριθμημένα σημεία

στην πορεία του μονοπατιού

- 1. Σκαβιόζη, *Scabiosa cypria*:** Ενδημικός θάμνος με περιορισμένη εξάπλωση. Απαντά σε φρυγανότοπους και ανοίγματα πευκοδάσους σε υψόμετρα 300-1200 m.
- 2. Μπτέρα, *Teucrium divaricatum subsp. canescens*:** Ενδημικός ημίθαμνος, κοινός τοπικά σε φρυγανότοπους και αραιά πευκοδάση στην υψομετρική ζώνη 0-1400 m.
- 3. Σχινιά, *Pistacia lentiscus*:** Μεσογειακός θάμνος, κοινός στα παραλιακά δάση μακκί και πιο σπάνιος στην ενδοχώρα (υψόμ. 0-700m).

Pistacia lentiscus

- 4. Γάββρος:** Χοντρόκοκκο βασικό πυριγενές πέτρωμα αποτελούμενο κυρίως από πλαγιόκλαστο και σε μικρότερο ποσοστό από κλινοπυρόξενο και ολιβίνη.
- 5. Οδοντίτης, *Odontites cypria*:** Ενδημικός ημίθαμνος, πολύ κοινός σε πολλές περιοχές στη ζώνη 30-1600 m.
- 6. Τραχεία πεύκη, *Pinus brutia*:** Το πιο κοινό δασικό δέντρο στην Κύπρο που αυτοφύεται σε χώρες της ανατολικής Μεσογείου (υψόμ. 0-1200 m, και σε θερμές περιοχές μέχρι τα 1600 m).
- 7. Πιφάνης, *Astragalus lusitanicus subsp. orientalis*:** Ποηυετής πόα, πολύ κοινή στην ευρύτερη οροσειρά του Τροόδου (υψόμ. 300-1300 m).
- 8. Στερατζιά, *Styrax officinalis*:** Φυλλοβόλος θάμνος, ιθαγενής της ανατολικής Μεσογείου. Βρίσκεται διάσπαρτος σε μακκία βλάστηση και αραιά πευκοδάση στην υψομετρική ζώνη 0-1300 m.
- 9. Μικρομέρια, *Micromeria chionistrae*:** Ενδημικός ημίθαμνος, πολύ κοινός σε ολλοκλήρη την Κύπρο στη ζώνη 0-1400 m. Ανθίζει Ιούνιο-Δεκέμβριο.

Centaurea aegialophila

- 10. Ρούδι, *Rhus coriaria*:** Φυλλοβόλος θάμνος, πολύ κοινός στην ευρύτερη οροσειρά του Τροόδου (υψόμ. 500-1650 m). Παλιότερα χρησιμοποιήθηκε πολύ στη βυρσοδεψία ενώ οι καρποί του χρησιμοποιούνται και σήμερα ως άρτυμα.
- 11. *Rubia tenuifolia*:** Ημίθαμνος, ιθαγενής της ανατολικής Μεσογείου, με ευρεία εξάπλωση στην Κύπρο (υψόμ. 0-1550 m).
- 12. Τρεμιθιά, *Pistacia terebinthus*:** Φυλλοβόλος μεσογειακός θάμνος, πολύ κοινός σε πολλές δασικές περιοχές (υψόμ. 0-1500 m).
- 13. Μικρογάββρος:** Φθεβικό λεπτόκοκκο πέτρωμα το οποίο σχηματίστηκε από τη διεύδυση και στερεοποίηση του μάγματος μέσα σε κατακόρυφες ή σχεδόν κατακόρυφες ρωγμές του φλοιού της γης.
- 14. Περνιά, *Quercus coccifera subsp. calliprinos*:** Αειθαλής θάμνος, ιθαγενής της ανατολικής Μεσογείου, κοινός σε πολλές περιοχές της Κύπρου στη ζώνη 0-1100 m.
- 15. Λατζιά, *Quercus alnifolia*:** Αειθαλής θάμνος, ενδημικός της Κύπρου, πολύ κοινός στην ευρύτερη οροσειρά του Τροόδου (υψόμ. 600-1700 m). Έχει καθοριστεί ως το εθνικό δέντρο της Κύπρου.
- 16. Σπατζιά, *Salvia fruticosa*:** Αρωματικός θάμνος, ιθαγενής της ανατολικής Μεσογείου, πολύ κοινός στην Κύπρο στη ζώνη 0-1300 m.

17. Αντρουκλιά, *Arbutus andrachne*:

Thymus capitatus (Θυμάρι)

18. Λακοπερνιά, *Quercus alnifolia* x *Quercus coccifera* subsp. *calliprinos*: Φυσικό υβρίδιο που προήλθε από διασταύρωση ηατζιάς και περνιάς, σχετικά σπάνιο.

19. Ελιά, *Olea europaea*: Θάμνος (άγριος) ή δέντρο, πολύ κοινό ως αυτοφυές και ως καλλιεργούμενο (υψόμ. 0-1000 m).

20. Ρασιήν, *Genista sphacellata*: Θάμνος της ανατολικής Μεσογείου, πολύ κοινός σε αρκετές δασικές περιοχές (υψόμ. 0-900 m).

21. Αντζουλόβατος, *Smilax aspera*: Αναρριχώμενος θάμνος, κοινός σε πολλή περιοχή της Κύπρου (υψόμ. 0-1300 m).

22. Μοσφιδιά, *Crataegus azarolus*: Θάμνος ή δέντρο, κοινό σε πολλή περιοχή της Κύπρου (υψόμ. 0-1500 m).

23. Διαβάσης: Φλεβικό λεπτόκοκκο πέτρωμα το οποίο σχηματίστηκε από τη διεύθυνση και στερεοποίηση του μάγματος μέσα σε κατακόρυφες ή σχεδόν κατακόρυφες ρωγμές του φλοιού της γης.

24. Πλάτανος, *Platanus orientalis*: Φυλλοβόλο δέντρο, ιθαγενές της Κύπρου, πολύ κοινό σε ποταμούς, ρεματιές ή κοντά σε πηγές νερού (υψόμ. 0-1600 m).

25. Σκλήδρος, *Alnus orientalis*: Φυλλοβόλο δέντρο, ιθαγενές της ανατολικής Μεσογείου, σχετικά κοινό σε κύριους ποταμούς μας μαζί με τον πλάτανο (υψόμ. 100-1600 m). Τα δάση του είναι οικότοπος προτεραιότητας στην Ευρώπη και προστατεύονται.

26. Πικροδάφνη, *Nerium oleander*: Αειθαλής θάμνος, πολύ κοινός σε ρεματιές και ποτάμια στη ζώνη 0-900 m.

27. Καλάμι, *Arundo donax*: Κοινή ποδηματική πόα σε υγρές θέσεις και ρεματιές (υψόμ. 0-600 m).

28. Ψυλλήνα, *Helichrysum italicum*: Ημίθαμνος, πολύ κοινός στην ευρύτερη οροσειρά του Τροόδου (υψόμ. 300-1500 m).

29. Αρκοθασμαρίν, *Ptilostemon chamaepeuce* var. *cyprius*: Ενδημικός θάμνος, πολύ κοινός τοπικά σε ασβεστολιθικά και πυριγενή πετρώματα (υψόμ. 150-1500 m). Ανθίζει από το Μάιο μέχρι τον Ιούλιο.

Πανίδα της περιοχής

Το μονοπάτι περνά μέσα από μια περιοχή η οποία αναμφισβήτητα είναι πλούσια σε βιοποικιλότητα. Τα

ξεχωριστά είδη βλάστησης, η μορφολογία του εδάφους αλλά και το σχετικά μεγάλο υψόμετρο της περιοχής είναι ευνοϊκά χαρακτηριστικά μιας περιοχής για μια πλούσια και σημαντική για το νησί μας πανίδα η οποία συμπληρώνει το όλο οικοσύστημα της περιοχής. Τα πιο χαρακτηριστικά είδη πανίδας που απαντούν στην ευρύτερη περιοχή είναι:

Θηλαστικά

Λαγός (*Lepus europaeus cyprius*)

Αλεπού (*Vulpes vulpes indutus*)

Σκαντζόχοιρος (*Hemiechinus auritus dorotheae*)

Vulpes vulpes indutus

Πουλιά

Αετογερακίνα (*Buteo rufinus*)

Σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*)

Διπλοσάινο (*Accipiter gentilis*)

Κηρόκκαρος (*Corvus corax*)

Πέρδικα (*Alectoris chukar*)

Φάσσα (*Columba palumbus*)

Τζιήκλια (*Turdus philomelos*)

Μαυρόπουλιος (*Turdus merula*)

Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*)

Τρυποράσις (*Sylvia melanothorax*)

Κοκκινοθαίμης (*Erithacus rubecula*)

Turdus merula

Ερπετά

Φίνα (*Macrovipera lebetina*)

Σαΐττα (*Malpolon monspessulanus*)

Μαύρο φίδι (*Dolichophis jugularis*)

Κουρκουτάς (*Laudakia stellio cypriaca*)

Χαμοθιός (*Chamaeleo chamaeleon reticrista*)

Erithacus rubecula

Κώδικας Συμπεριφοράς Περιπατητών

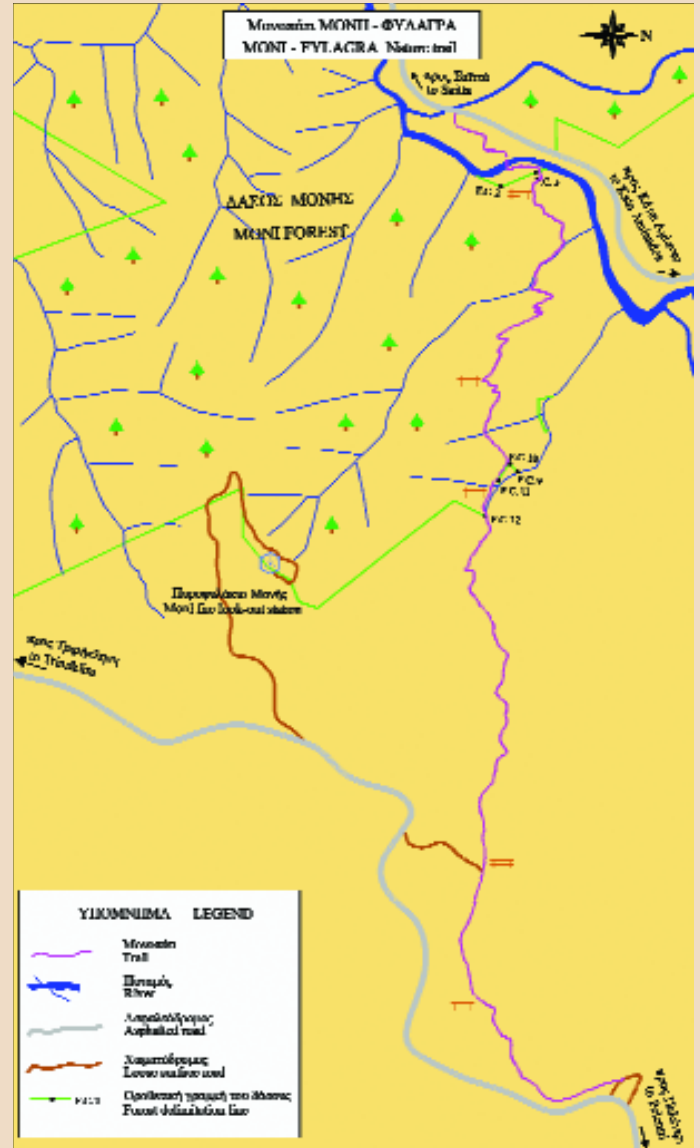
Σας ευχόμαστε να απολαύσετε το περπάτημά σας και ταυτόχρονα σας παρακαλούμε να προσέξετε τα ακόλουθα:

- Το άναμμα φωτιάς σε οποιαδήποτε εποχή του χρόνου απαγορεύεται αυστηρά από τη νομοθεσία.
• Μην καπνίζετε και μην τρώτε καθώς περπατάτε.
• Αποφεύγετε να κόβετε φυτά ή να χαράσσετε τους κορμούς δέντρων, προκαλείτε ζημιά στο δάσος.
• Μην ενοχλείτε ζώα που πιθανόν να συναντήσετε, αυτός είναι ο δικός τους χώρος.
• Παραμείνετε στο μονοπάτι.
• Η χρήση ποδηλάτου, μοτοσικλέτας ή άλλου μηχανοκινήτου δεν επιτρέπεται.

Πληροφορίες

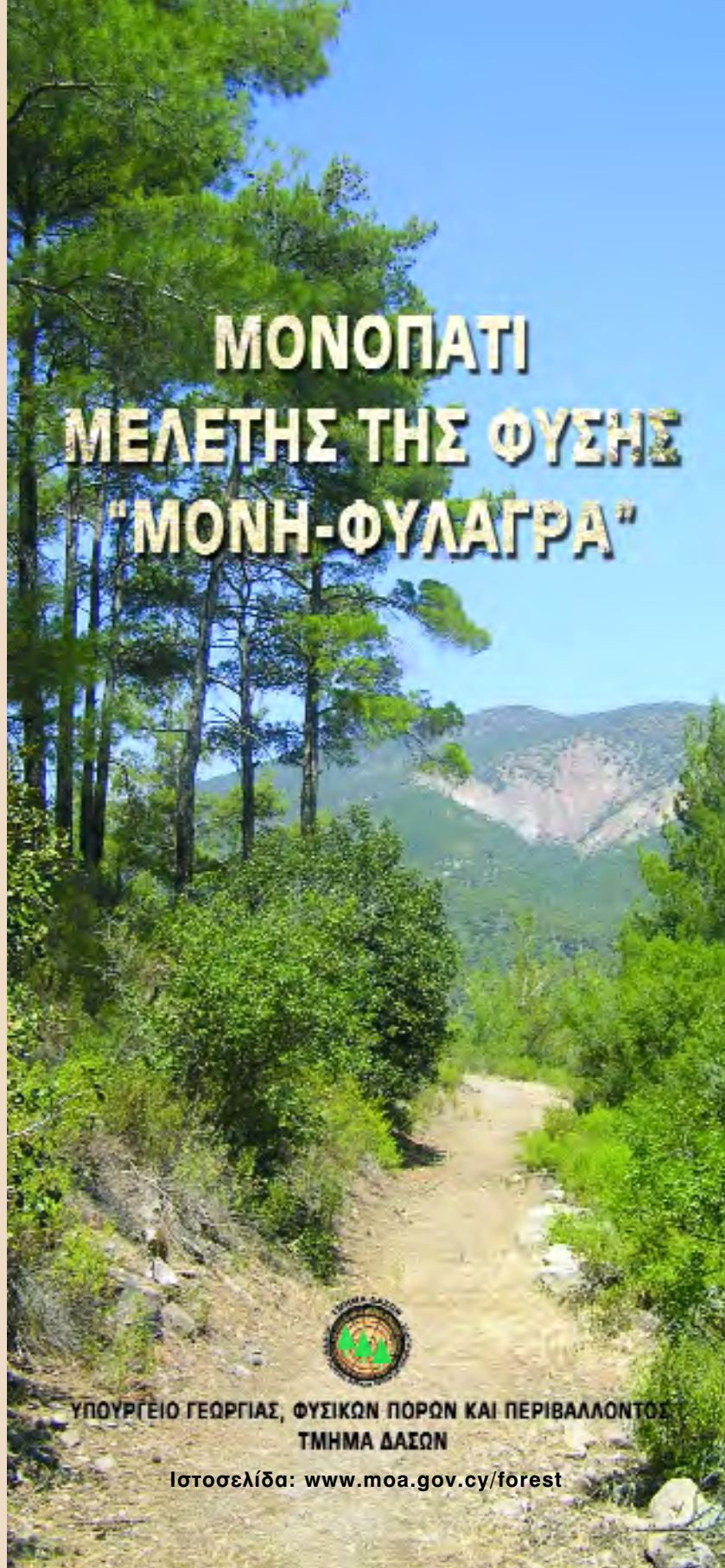
Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα μονοπάτια της Κύπρου μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του Τμήματος Δασών www.moa.gov.cy/forest

Για οποιοσδήποτε άλλες πληροφορίες ή εισηγήσεις μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας (τηλ. 22805533, 22924219).

Γ.Τ.Π. 408/2006 - 3.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Theopress Ltd

ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ "ΜΟΝΗ-ΦΥΛΑΓΡΑ"

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

Ιστοσελίδα: www.moa.gov.cy/forest